

Maciej Boryń

2 rok SS2, Ekonomia

Słowa kluczowe: elektroenergetyka, prywatyzacja, własność państwowa, energia elektryczna

PRYWATYZACJA BRANŻY ELEKTROENERGETYCZNEJ NA PRZYKŁADZIE ZE PAK

Wstęp

Ponad dwadzieścia dwa lata temu rozpoczął się w Polsce proces przekształcania systemu nakazowego w system gospodarki rynkowej wraz z utworzeniem charakterystycznych dla tego porządku instytucji. System nakazowo-rozdzielczy posiadał dwa główne filary. Było to planowanie centralne i własność państwowa⁷¹. Własność państwowa w postaci powiązanych przedsiębiorstw państwowych o zadaniach produkcyjnych, socjalnych i politycznych miała w założeniu funkcjonować jak jedno olbrzymie przedsiębiorstwo⁷². Proces transformacji gospodarczej wymógł odejście od fundamentalnych założeń systemu nakazowo-rozdzielczego, czego dokonano właśnie w procesie prywatyzacji. Jednym

z najważniejszych elementów owej transformacji jest przebudowa struktury przedsiębiorstw zakładająca racjonalizację zarządzania, efektywność ekonomiczną oraz zmiany w zachowaniach pracowników⁷³. Zgodnie z definicją zaproponowaną przez Stanisława Dębskiego, prywatyzacja jest to przejście w gospodarce od własności państwowej do prywatnej przez sprzedaż mienia państwowego lub jego udostępnienie prywatnym osobom fizycznym lub prawnym⁷⁴. Jest początkiem budowy systemu gospodarki rynkowej. W kontekście zaspokajania dóbr społecznych implikuje to stosowanie większego nacisku na instytucje prywatne i jednocześnie oddelegowanie na ich rzecz rządowego obowiązku dostarczania niektórych dóbr społecznych. Do czynników determinujących proces

⁷¹ P. Kozarzewski, *Prywatyzacja w krajach postkomunistycznych*, Instytut Studiów Politycznych PAN, Warszawa 2006, s. 23.

⁷² T. Żukowski *Fabryki i urzędy.*, *Rozważania o ładzie gospodarczym w polskich zakładach przemysłowych w latach realnego socjalizmu*, [w:] W. Morawski (red.), *Zmierzch socjalizmu państwowego*, PWN, Warszawa 1994, s. 169.

⁷³ M. Jarosz (red.), *Prywatyzacja. Szanse i zagrożenia*. Instytut Studiów Politycznych PAN, Warszawa 1993, s. 7.

⁷⁴ S. Dębski, *Ekonomika i organizacja przedsiębiorstw cz. I*, Warszawa 2000, s. 42.

prywatyzacji zaliczamy motywy pragmatyczne, ideologiczne, ekonomiczne oraz populistyczne⁷⁵.

1. Historia prywatyzacji elektroenergetyki

Proces ten przebiegał różnie w zależności od kraju. Po drugiej wojnie światowej w krajach Zachodniej Europy obserwujemy postępującą nacjonalizację przedsiębiorstw. Przykładowo w Wielkiej Brytanii w latach 1946-1951 znacjonalizowano dużą ilość przedsiębiorstw działających w sektorach, z których wiele dzisiaj możemy uznać za strategiczne. W 1948 r. nacjonalizacji uległ także sektor elektroenergetyczny. Sprzyjała temu koniunktura międzynarodowa, która umożliwiała szybki rozwój gospodarczy krajów rozwijających się. W tym okresie wiele krajów Zachodniej Europy posiadało znaczący udział własności państwowej w istotnych dla ówczesnej gospodarki sektorach, co obrazuje tabela nr 1.

Tabela nr 1

Zakres własności produkcji państwowej w krajach Europy Zachodniej w 1978 r. (udział w wartości usług lub produkcji)

	Francja	RFN	Włochy	Holandia	Szwecja	Wielka Brytania
Energetyka	4/4	3/4	3/4	3/4	1/2	4/4
Przemysł nuklearny	5/8	1/4	3/4	1/4	1/2	1/4
Przemysł stalowy	3/4	1/8	3/4	1/4	1/2	3/4

4/4 oznacza ponad 75%.

Źródło: K. Markowski, *Rola państwa w gospodarce kapitalistycznej*, PWE, Warszawa 1989, s.184.

Jednakże w końcu lat 70. XX w. tempo wzrostu uległo osłabieniu, a na rynkach światowych nastąpił spadek cen surowców. W obliczu niekorzystnej sytuacji makroekonomicznej uwidatniły się słabe punkty przedsiębiorstw państwowych, a wśród nich brak priorytetów, niska jakość służb kontrolnych i korupcja⁷⁶. Stało się to jedną z przyczyn dążenia do szerokiej prywatyzacji sektora energetycznego. Ciekawym przykładem są tutaj

⁷⁵ E.S. Savas, *Prywatyzacja. Klucz do lepszego rządzenia*, Państwowe Wydawnictwo Ekonomiczne, Warszawa 1992, s. 11.

⁷⁶ S. Krajewski, *Prywatyzacja, restrukturyzacja, konkurencyjność polskich przedsiębiorstw*, Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne, Warszawa 2009, s. 18.

NRD i RFN. Od XIX wieku w Prusach działały Stadtwerke. Były to firmy komunalne należące do samorządów gminnych, a w późniejszym okresie częściowo prywatyzowane. Ich głównym zadaniem było zaopatrywanie w energię elektryczną mieszkańców gminy. Po wojnie, w RFN, Stadtwerke funkcjonowały nadal w podobnej formule. W NRD natomiast zostały upaństwowione i stały się częścią państwowych kombinatów energetycznych. Ostatecznie w 1990 r. na mocy uchwały, parlament NRD przekazał ich majątek na rzecz koncernów z RFN. Istotną zmianę przyniósł dopiero rok 1998 i implementacja dyrektywy Unii Europejskiej o otwarciu rynków energii elektrycznej i gazu. Zarówno w przypadku polskim, jak i niemieckim, państwo pozostawiło sobie monopol w zakresie sieci przesyłowych. Stąd wiele mechanizmów i efektów prywatyzacji tego sektora możemy porównywać między tymi dwoma krajami.

Energia elektryczna w Polsce przez wiele lat traktowana była właśnie jako dobro społeczne, które zapewniane powinno być przez państwo. Stąd stworzenie rynku energii elektrycznej jest problematyczne nie tylko ze względu na skalę i zakres koniecznych reform. Równie ważne jest wypracowanie świadomości konsumenckiej i przywrócenie postrzegania energii elektrycznej jako towaru. W Polsce proces ten trwa nieprzerwanie od 1990 r. kiedy to przyjęto wstępnie rządowy program reformy elektroenergetyki. Rządowe programy polityki sektorowej określają branżę elektroenergetyczną mianem strategicznej. Zdeterminowane jest to przede wszystkim potrzebą zapewnienia bezpieczeństwa energetycznego kraju i wszelkich aspektów z nim związanych.

Podstawą prywatyzacji sektora elektroenergetycznego stał się Plan Balcerowicza, a podstawą prawną Ustawa o prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych z 17 lipca 1990 r. oraz Ustawa o przekształceniach własnościowych niektórych przedsiębiorstw państwowych o szczególnym znaczeniu dla gospodarki państwa z 5 lutego 1993 r. Na nich, ale także na późniejszych ustawach i programowych podstawach opierał się proces prywatyzacji „sektora trudnego” jak nazwano energetykę⁷⁷. Ministerstwo Gospodarki i Ministerstwo Skarbu Państwa miały kluczowy wpływ na formułę przeprowadzanego procesu prywatyzacji. Oba ministerstwa forsowały różne koncepcje. Ministerstwo Gospodarki w 1998 r. zaprezentowało program zatytułowany „Konsolidacja i prywatyzacja przedsiębiorstw sektora elektroenergetyki”. Jego głównym założeniem było stworzenie 13 holdingów, w tym 7 wytwórczych i 6 dystrybucyjnych. Natomiast Ministerstwo Skarbu Państwa proponowało sprzedaż wybranych przedsiębiorstw energetycznych. W przypadku wyboru metody

⁷⁷ Ustawa o prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych z 17 lipca 1990 r. (Dz.U. 1990).

prywatyzacji z udziałem inwestora zewnętrznego poprzez przekazanie podmiotowi prywatnemu części udziałów w Jednoosobowej Spółce Skarbu Państwa zastosowanie mają inne przepisy prawne. Proces ten regulują przepisy Kodeksu Spółek Handlowych oraz Ustawa o zasadach wykonywania uprawnień przysługujących Skarbowi Państwa. Nie mają w tym przypadku zastosowania przepisy Ustawy o komercjalizacji i prywatyzacji⁷⁸. Tym samym nabywca udziałów nie jest zobowiązany do przekazania części udziałów pracownikom prywatyzowanego przedsiębiorstwa.

2. Problematyka prywatyzacji sektora elektroenergetycznego

Sektor energetyczny posiada specyficzną strukturę podmiotową. Charakteryzuje się ona niewielką elastycznością popytu między produktami, ponieważ substytucyjność energii elektrycznej innymi nośnikami energii jest mocno ograniczona. Monopolizacja usług przesyłowych sprawia, że wciąż istotnym czynnikiem wpływającym na ceny energii elektrycznej są funkcjonujące przedsiębiorstwa państwowe. Proces prywatyzacji przedsiębiorstw elektroenergetycznych i utworzenie rynku dla energii elektrycznej wymaga starannego przygotowania, ponieważ to właśnie energia elektryczna jest niezbędna dla uruchomienia i podtrzymywania działalności pozostałych przedsiębiorstw i gospodarstw domowych. To sprawia, że energię elektryczną uznajemy za dobro publiczne. Warto zauważyć jednak, iż w określonym przypadku dostawca energii może legalnie ograniczyć, a także całkowicie zapobiec jej używaniu przez klienta. Traktując energię elektryczną jako dobro publiczne zachodzi konieczność racjonalizacji jej kosztów wytworzenia, dystrybucji i cen w warunkach gospodarki rynkowej. Bezpieczeństwo i pewność dostaw energii elektrycznej w przypadku Polski jest gwarantowana przez monopol państwowy. Jest to rozwiązanie pośrednie między całkowitym urynkowaniem i dopuszczeniem wolnej konkurencji, a interwencjonizmem znanym z gospodarki socjalistycznej. Sama produkcja i dystrybucja energii elektrycznej może odbywać się na kilka sposobów. Są to: poddane szczegółowej regulacji koncesjonowane działalności, działalność spółdzielcza lub społeczna. Jest to możliwe także w ramach rynku na którym istnieją konkurujące ze sobą sieci dystrybucyjne, albo systemy opierające się na odnawialnych źródłach energii, albo monopole⁷⁹. Doskonałym argumentem przemawiającym na korzyść prywatyzacji tej gałęzi gospodarki są badania DeAlessiego, który wnioskuje, iż elektrownie komunalne oferują

⁷⁸ M. Bałtowski, *Przedsiębiorstwa sprywatyzowane w gospodarce polskiej*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2002, s. 32.

⁷⁹ E.S. Savas, op. cit., s. 168.

niższe ceny kosztem ponoszenia większych kosztów bieżących oraz wyższych nakładów na budowę urządzeń w stosunku do elektrowni prywatnych⁸⁰. Tym samym końcowa korelacja kosztów i przychodów jest dużo mniej atrakcyjna w przypadku obiektów państwowych i komunalnych. Rolą rządu w procesie prywatyzacji energetyki jak stwierdza Savas jest z pewnością regulacja norm technicznych, zasad bezpieczeństwa i ochrona konsumentów, jeżeli ci nie posiadają swobody wyboru dostawcy⁸¹. W Polsce prywatyzacja branży elektroenergetycznej rozpoczęła się w lutym 1990 r. Początkiem tego procesu było przyjęcie przez Sejm ustawy o likwidacji Wspólnoty Węgla Kamiennego i Wspólnoty Energetyki i Węgla Brunatnego.

Ustawa ta, choć nie była aktem prywatyzacyjnym, stała się początkiem reform reorganizujących struktury własnościowe i organizacyjne tej branży. Niemalże od razu pojawiły się dwie sprzeczne koncepcje dotyczące procesu przemian. Nurt liberalny zakładał deregulację i prywatyzację sektora. Zaś etatyści, jako alternatywę proponowali utworzenie państwowych koncernów lub holdingów. Zagrożenie likwidacją znaczącej liczby miejsc pracy w dużej mierze przyczyniła się do zwycięstwa koncepcji etatystów. Prywatyzacja sektora elektroenergetycznego jest tematem, nad którym warto się pochylić także ze względu na stale obserwowalny i wciąż niezakończony proces przekształceń własnościowych w tej branży. Najnowszym przykładem jest prywatyzacja Zespołu Elektrowni PAK.

3. Zespół Elektrowni Piątów Adamów Konin S.A.

Temat prywatyzacji ZE PAK podjęto w latach 90. W proces realizacji procesu prywatyzacyjnego zaangażowane było pięć głównych grup interesów. Były to: związki zawodowe związane z PAK, kadra menedżerska PAK, urzędnicy państwowi w osobach Ministra Skarbu Państwa i Ministra Gospodarki, politycy rządzących ugrupowań, a także biznesmeni. W tym przypadku byli to kolejni właściciele Elektrimu. Pierwszym krokiem od którego formalnie rozpoczął się ten proces było przekształcenie przedsiębiorstwa państwowego w jednoosobową spółkę Skarbu Państwa 29 grudnia 1994 r. Ważnym aspektem wizerunkowym było hasło opisujące prywatyzację PAK jako pierwszą prywatyzację dokonaną przez polski kapitał⁸². Procedura prywatyzacji PAK została uruchomiona przez ministra gospodarki Wiesława Kaczmarskiego w 1997 r. Proces nabrał rozpędu po zmianie

⁸⁰*Ibid.*, s. 170.

⁸¹*Ibid.*, s. 171.

⁸² P. Ruskowski, A. Wójtowicz, *Grupy interesów a prywatyzacja elektroenergetyki*, Wydawnictwo Naukowe Scholar, Warszawa 2009, s. 10

koalicji rządzącej. Minister gospodarki w rządzie Jerzego Buzka, Janusz Steinhoff, reprezentujący etatystyczny model prywatyzacji propagował ideę połączenia PAK z kopalniami węgla brunatnego. Zdecydowano się jednak zrealizować alternatywną koncepcję ministra skarbu Emila Wąsacza, która zakładała prywatyzację indywidualną. Efektem negocjacji w 1999 r. było podpisanie umowy prywatyzacyjnej przez Skarb Państwa i Elektrim. Warto zaznaczyć, iż Elektrim nie posiadał w wyniku prywatyzacji większościowego pakietu akcji PAK. Uzyskał natomiast kontrolę operacyjną, co z perspektywy czasu było wysoce niekorzystne dla Ministerstwa Skarbu Państwa⁸³. Kontrola operacyjna polegała na obsadzeniu istotnych stanowisk w radzie nadzorczej spółki przy posiadanym przez Elektrim pakiecie zaledwie 20% akcji⁸⁴.

Efektem takiego stanu było wykorzystywanie PAK jako swego rodzaju dawcy kapitału dla Elektrimu⁸⁵, przez co nie zrealizowano inwestycji przewidzianych w umowie prywatyzacyjnej. Następnym istotnym wydarzeniem w historii prywatyzacji spółki było przejście pakietu kontrolnego Elektrimu przez Polsat SA i podpisanie aneksu do umowy prywatyzacyjnej. Polsat SA dokonał tego przejścia rozpoczynając je od wykupu niemal 30% akcji Elektrimu w lutym 2003 r., których dotychczasowym właścicielem był BRE Bank. Wkrótce potem Zygmunt Solorz-Żak wszedł w skład rady nadzorczej Elektrimu. Grupa kapitałowa Polsat-Elektrim opracowała plan naprawczy ZE PAK obejmujący 3 główne punkty⁸⁶. Były to: neutralizacja zagrożeń związanych z możliwością zapłacenia kar z tytułu opóźnień w realizacji założeń umowy prywatyzacyjnej, zakup wszystkich akcji PAK od Skarbu Państwa oraz przyłączenie Kopalń Węgla Brunatnego Konin-Adamów.

Ostatecznie punkt pierwszy i trzeci zostały osiągnięte. Zakup wszystkich akcji ZE PAK od Skarbu Państwa nie powiódł się. Biorąc pod uwagę debiut akcji ZE PAK należących do Skarbu Państwa na GPW stwierdzamy, że najprawdopodobniej punkt ten nie zostanie zrealizowany również w najbliższej przyszłości. Kontynuacją procesu prywatyzacyjnego ZA PAK jest obserwowane zjawisko wtórnej prywatyzacji. Nazywamy tak zmiany w strukturze własnościowej przedsiębiorstwa, które dokonały się po pierwszej fazie, dokonanej przez państwo⁸⁷. Uznaje się, że jest to naturalna kontynuacja tego procesu związana z odejściem od narzuconych schematów własności i struktury. Pozwala to na ich racjonalizację

⁸³ *Ibid.*, s. 15

⁸⁴ M. Bałtowski, *Przedsiębiorstwa sprywatyzowane w gospodarce polskiej*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2002, s. 27

⁸⁵ *Ibid.*, s. 183.

⁸⁶ P. Ruszkowski, A. Wójtowicz, *op. cit.*, s. 37.

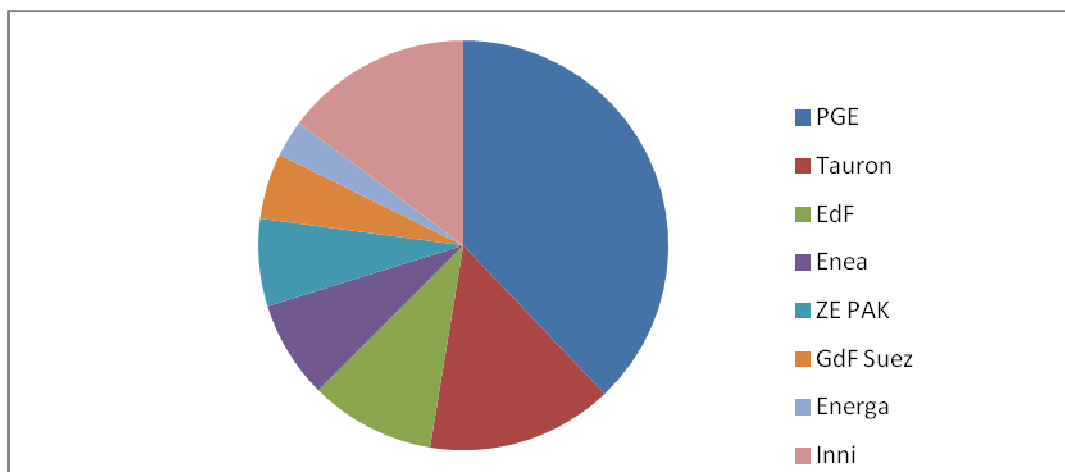
⁸⁷ M. Bałtowski, *op. cit.*, s. 184.

oraz dostosowanie się do tendencji rynkowych. Aby zrozumieć celowość przemian własnościowych w PAK trzeba zagłębić się w profil funkcjonowania spółki.

Głównym segmentem działalności ZE PAK jest produkcja energii elektrycznej z węgla brunatnego. Pierwsza elektrownia wybudowana została w latach 1957-74. Najnowszym nabytkiem ZE PAK, jest zakup Kopalni Węgla Brunatnego Adamów i Kopalni Węgla Brunatnego Konin w 2012 r. Obie kopalnie w całości zaspokajają zapotrzebowanie ZE PAK na węgiel brunatny. Doprowadziło to do uniezależnienia od dostawców tego surowca i częściowego uodpornienia spółki na wahania cen rynkowych węgla. Warto zauważyć, iż nie jest to jedyny rodzaj surowca używanego do produkcji energii. ZE PAK do tego celu używa również w niewielkim stopniu biomasy rolnej i leśnej. Obecnie w skład tej zintegrowanej pionowo grupy energetycznej wchodzi cztery elektrownie. Są to: Elektrownia Piątnów I o mocy 1200MW, Elektrownia Piątnów II o mocy 464MW, Elektrownia Adamów (600MW) i Elektrownia Konin (198MWe i 336MWe ze względu na moc źródła ciepła), a także wspomniane już wyżej kopalnie Adamów i Konin⁸⁸. ZE PAK jest piątym wytwórcą energii elektrycznej w Polsce pod względem zainstalowanych mocy wytwórczych oraz ilości wytwarzanej energii. Jednocześnie jest drugim największym w Polsce producentem energii z węgla brunatnego.

Rysunek nr 2

Udział grup energetycznych w rynku wytwarzania energii w Polsce w 2011 r.

Źródło: Sprawozdanie URE za 2011 rok.

Przewaga konkurencyjna ZE PAK w dużej mierze opiera się na niewielkiej odległości od źródeł pozyskiwania węgla brunatnego od posiadanych elektrowni. Pozwala to zmniejszyć koszty, a co za tym idzie, także cenę końcową towaru. Głównymi konkurentami na rynku energii elektrycznej są cztery podmioty będące własnościami Skarbu Państwa. Są to PGE

⁸⁸ Prospekt emisyjny ZE PAK, 2012.

(udział Skarbu Państwa 61,88%), Tauron (udział SP 30,06%), Enea (udział SP 51,56%) oraz nie notowana na GPW, Energa. Ponadto Skarb Państwa posiada 100% udziałów operatora przesyłu energii elektrycznej, PSE Operator, co stanowi istotny czynnik dla bezpieczeństwa energetycznego kraju. Jednym z jego głównych zadań jest zapewnienie i modernizacja infrastruktury technicznej niezbędnej do działania hurtowego rynku energii elektrycznej w Polsce. Sam rynek obrotu energią elektryczną w części materialnej organizuje Towarowa Giełda Energii S.A. oraz Platforma Obrotu Energią Elektryczną RE GPW. Obie są własnością GPW S.A. Ponadto istnieje również część finansowa funkcjonująca w oparciu o rynek finansowy i związane z nimi kontrakty terminowe, opcje, ubezpieczenia i inne instrumenty. Mimo konsolidacji podmiotów należących do Skarbu Państwa, nie występuje pełne urynkowanie cen energii elektrycznej dla klientów końcowych. Ceny prądu dla gospodarstw domowych są bowiem zatwierdzane przez Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki. Mechanizm ten nie istnieje w przypadku odbiorców z sektora biznesowego i przemysłowego i w tym przypadku ceny są ustalane są przez rynek.

4. Ewaluacja procesu

Istnieje wiele determinantów sukcesu i porażki procesu prywatyzacyjnego. Dla przedsiębiorstw sprywatyzowanych możemy podzielić je na czynniki występujące na szczeblu mikro i czynniki występujące na szczeblu makro⁸⁹. Jednym z podstawowych czynników mikro jest kształtowanie się w nowych spółkach reżimu nadzoru korporacyjnego. Powstaje on w wyniku odejścia od wcześniejszego modelu zarządzania przedsiębiorstwem i zastosowania nowych struktur władzy, własności i kontroli. Dwoma najpowszechniej występującymi modelami jest system oparty na kontroli egzekwowanej przez wybranych pracowników oraz system oparty na kontroli sprawowanej przez strategicznych inwestorów zewnętrznych. System oparty na kontroli sprawowanej przez pracowników-insiderów jest może się okazać systemem mniej efektywnym. Spółki takie zarządzane są zazwyczaj w sposób konserwatywny i zachowawczy. Jednakże na rynkach, na których występuje znaczne ograniczenie możliwości pozyskiwania kapitału zewnętrznego, ten sposób może być jednym możliwym do zastosowania. Natomiast spółki bazujące na kontroli egzekwowanej przez zewnętrznego inwestora mają łatwiejszy dostęp do kapitału, rynków i bazy technologicznej. Nie mniej ważne są czynniki na szczeblu makro. Ich realizacja jest jednak uzależniona od państwa. Zaliczany do nich planowanie długofalowej koncepcji

⁸⁹ P. Kozarzewski, *Prywatyzacja w krajach postkomunistycznych*, Instytut Studiów Politycznych PAN, Warszawa 2006, s. 23.

prywatyzacji, stworzenie sprzyjającego otoczenia instytucjonalno-prawnego oraz spójności i konsekwencji reform w dziedzinie życia społeczno-gospodarczego i politycznego⁹⁰.

Dużym zagrożeniem dla sukcesu prywatyzacji zakładów elektroenergetycznych produkujących energię z tradycyjnych źródeł, w tym z węgla, są odnawialne źródła energii. Wytworzenie takiej energii jest często mniej opłacalne, jednak tendencje w europejskim i krajowym prawodawstwie pozwalają nam stwierdzić, iż mogą się pojawiać regulacje ograniczające atrakcyjność wytwarzania energii w dotychczasowy sposób. Preferowane będzie natomiast korzystanie z form wytwarzania energii emitujących mniejsze ilości dwutlenku węgla. Rządowy program dla elektroenergetyki z 2 marca 2006 r. zakłada stały wzrost udziału w rynku elektroenergetycznym, energii wytwarzanej ze źródeł odnawialnych. Dotychczasowe niepowodzenia procesu prywatyzacyjnego tłumaczone są w niniejszym programie brakiem precyzyjnych regulacji, które normowałyby rynek energii elektrycznej oraz brakiem realnej współpracy pomiędzy organami odpowiedzialnymi za realizowanie polityki energetycznej kraju⁹¹.

Zakończenie

Problematyka procesu prywatyzacji sektora elektroenergetycznego związana jest z wieloma aspektami prawnymi, ekonomicznymi i społecznymi dotyczącymi transformacji ustrojowej i zmiany modelu funkcjonowania gospodarki państwowej. Działania mające na celu przyspieszenie tego procesu nie przyniosły zadowalających efektów. Przykładem tego są wciąż nierozwiązane kwestie prywatyzacji niektórych przedsiębiorstw. Dopiero w 2012 r. następuje sprzedaż wszystkich posiadanych przez Skarb Państwa udziałów w ZE PAK. Przekształcenia własnościowe są fundamentem reformy systemowej. Jednakże w niektórych przypadkach Skarb Państwa może z innych powodów, niż sama transformacja utrzymywać udziały w spółkach państwowych. Na przykład jeżeli byłoby to opłacalne z budżetowego punktu widzenia. W przypadku sektora energetycznego wciąż występuje rola państwowego monopolisty w zakresie infrastruktury przesyłowej i pośrednio ustawowe regulacje cen, dokonywane przez Urząd Regulacji Energetyki. Obserwując ogólny postęp prywatyzacji tej gałęzi gospodarki możemy stwierdzić, iż mimo przedsięwziętych działań i relatywnie poprawnym zastosowaniu procesów i mechanizmów prywatyzacyjnych wciąż pozostaje wiele kwestii wymagających reformy.

⁹⁰ P. Kozarzewski, *op. cit.*, s. 278.

⁹¹ *Program dla elektroenergetyki*, Ministerstwo Gospodarki, Warszawa 2 marca 2006, s. 8.

Bibliografia

1. Bałtowski M., *Przedsiębiorstwa sprywatyzowane w gospodarce polskiej*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2002, s. 27.
2. Dębski S., *Ekonomika i organizacja przedsiębiorstw cz. I*, Wydawnictwo Szkolne i Pedagogiczne, Warszawa 2000 .
3. Jarosz M.(red.), *Prywatyzacja. Szanse i zagrożenia*. Instytut Studiów Politycznych PAN Warszawa 1993.
4. Kozarzewski P., *Prywatyzacja w krajach postkomunistycznych*, Instytut Studiów Politycznych PAN, Warszawa 2006.
5. Krajewski S., *Prywatyzacja, restrukturyzacja, konkurencyjność polskich przedsiębiorstw*, Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne, Warszawa 2009.
6. Ruszkowski P., A. Wójtowicz, *Grupy interesów a prywatyzacja elektroenergetyki*, Wydawnictwo Naukowe Scholar, Warszawa 2009.
7. Savas E.S., *Prywatyzacja. Klucz do lepszego rządzenia*. Państwowe Wydawnictwo Ekonomiczne ,Warszawa 1992.
8. Żukowski T., *Fabryki i urzędy. Rozważania o ładzie gospodarczym w polskich zakładach przemysłowych w latach realnego socjalizmu*, [w:] W. Morawski (red.), *Zmierzch socjalizmu państwowego*, PWN, Warszawa 1994.

Streszczenie

Artykuł „Prywatyzacja strategicznych gałęzi gospodarki na przykładzie branży elektroenergetycznej i ze szczególnym uwzględnieniem ZE PAK” w ujęciu interdyscyplinarnym przedstawia problematykę procesu prywatyzacji spółek sektora elektroenergetycznego w Polsce. W tym celu wykorzystano przykład Zespołu Elektrowni Piątnów Adamów Konin S.A. Autor porównuje proces prywatyzacji sektora elektroenergetycznego w Polsce i w innych krajach europejskich. Szczególną uwagę poświęca monopolom państwowym w zakresie sieci przesyłowych i dystrybucyjnych. Przedstawione zostają w sposób chronologiczny zmiany w strukturze własnościowej spółki ZE PAK S.A. Opisane zostaje jej otoczenie mikroekonomiczne i profil działalności gospodarczej. Autor przytacza argumenty za tezą, iż proces prywatyzacji niniejszej spółki nie przebiegł w sposób w pełni zadowalający Skarb Państwa oraz Elektrim. Wnioskując tym samym, że procesy

przemian własnościowych jako fundament przemiany gospodarczej powinny postępować jak najszybciej.

THE PRIVATIZATION OF THE STRATEGIC SECTORS OF THE ECONOMY AS AN EXAMPLE OF THE POWER SECTOR WITH THE PARTICULAR EMPHASISON ZE PAK

Summary

The article in an interdisciplinary approach presents the issues of privatization process of the power sector in Poland. For this purpose was used Zespół Elektrowni Piątnów Adamów Konin. The author compares privatization of the power sector in Poland and other European countries. Particular attention is paid to the state monopolies in transmission and distribution networks. Changes in the ownership structure of ZEPAK SA are presented in chronological order. Micro-economic environment and business profile and described. The author quotes the arguments for the thesis, that the process of privatization of this company hadn't developed in a fully satisfying of the State Treasury and the Elektrim. He concludes therefore that the processes of the ownership changes as the foundation of economic transformation should proceed as soon as possible.